

Kornoelje

Najaar 2019 – Nummer 73

IVN Vries

Nicolien Bottema

Gloriosa, april 2013, linksboven

Canna Indica, 2009, rechtsonder

Inhoud

Voorwoord	3
“Ik ben nog nooit geïnterviewd.....”	4
De boom in voor de steenuilen	6
Zomertortel in Vries	7
Een onverwacht menu van een slak	8
Herinneringen aan Bert Warners	9
“Ik noem het scheiding der geesten”	10
Wonderlijke gebeurtenissen.	12
Velduil, Erik van Ommen	15
Huiszwaluwtelling 2019	19
Een fotonatuurwandeling met basisschoolkinderen in Yde: “Beeldscherm pje dicht, natuur aan!”	20
Sleedoornpages uitzetten	22
Waterbeestjes vangen in het Oudemolense Diepje	23
Excursies naar het Doktersveentje	24
Landelijke Boomfeestdag op 10 april	25
Zomerspeldagen in Vries	27
Waterdiertjes in de Runslot	27
Zomerspeldag in de Hondstongen: Kriebeldiertjes	29
Een biologische boerderij aan de Waddenzee: Horaholm	30
Weide- en watervogels spotten in de Oostpolder	35
Zomeravondgast	37
Jan Wolkersprijz 2019	37
Avontuur in de Weerribben	39
Activiteitenprogramma IVN Vries 2019- 2020	40
Jeugdactiviteiten IVN Vries: programma 2019-2020	43
Activiteitenprogramma IVN Eelde-Paterswolde, oktober 2019-maart 2020	44
Activiteiten programma IVN Zuidlaren 2019-2020	46
Colofon IVN Vries	48

hoveniersbedrijf

Sander Bosch bv

mobiel: (06) 51 31 64 62

postadres

Postbus 47

9480 AA Vries

tel. (0592) 54 20 69

fax (0592) 54 43 24

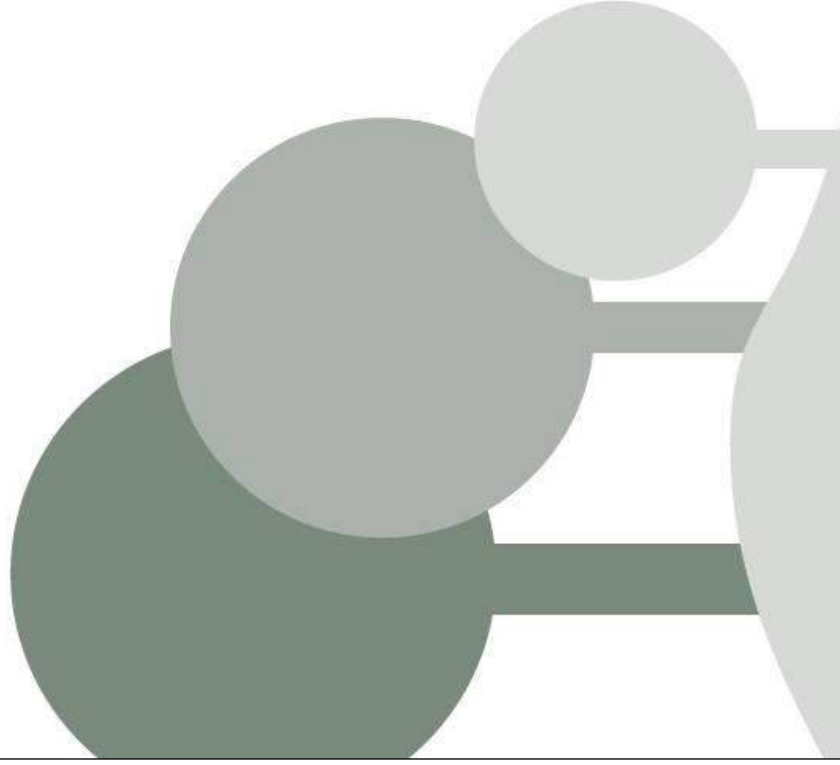
Assen

Ketellapperstraat 57

9403 VS Assen

info@sander-bosch.nl

www.Sander-Bosch.nl

Voorwoord

Op 10 juli is ons oudste lid Bert Warners overleden. Bert was één van de oprichters van onze IVN afdeling, nu alweer zo'n 56 jaar geleden. Al ver voor de oprichting was hij met de bedreiging van de natuur bezig en dat is zo gebleven tot op zijn laatste dag. Wij zijn hem daarvoor zeer dankbaar en wensen Trijntje en de kinderen sterkte na dit grote verlies.

En nog steeds wordt de natuur bedreigd. Steeds meer zelfs. Iedere dag staat er in de krant, of is er op het journaal wel een melding over hoe slecht het gaat. Te veel stikstof, te veel CO² enz., bedreigt ons klimaat en de natuur. We weten het allemaal, maar wat te doen aan de behoefte naar steeds meer welvaart? Oplossingen horen en lezen we ook iedere dag. Maar hoe reëel zijn die en lukt het om op tijd te veranderen?

In het dagelijkse nieuws wordt veel aandacht gegeven aan deze problematiek en de in gang gezette verbeteringen. Daaruit blijkt hoe moeilijk het is. Om dit te illustreren een paar voorbeelden.:

- als Nederland al zijn energie uit zon en wind wil halen zijn er 25.000 grote windmolens en 6000 km² zonnepanelen nodig . Slechts 40%, resp. 7% is qua oppervlakte haalbaar.
- om onze CO² uitstoot te compenseren heb je voor nieuw bos 5x de oppervlakte van Nederland nodig.

Maar weet je dat 1 km rijden met een zuinige auto gelijk staat met 48 km elektrisch fietsen? En dat we deze eeuw statistisch gezien nog één keer de Elfstedentocht kunnen rijden?

Er zal dus op alle mogelijke manieren gewerkt moeten worden aan een vermindering van het fossiele brandstof gebruik, aan de uitstoot van stikstof en CO². En ook wij zelf moeten en kunnen daaraan mee werken. Laten we als IVN-ers het voorbeeld geven.

Met vriendelijke groeten,
Kor Mulder, voorzitter

NB Op onze website is de Kornoelje helemaal in kleur te zien.

“Ik ben nog nooit geïnterviewd.....”,

in gesprek met Nicolien Bottema

Enkele weken geleden was ik te gast bij Nicolien Bottema. Aanleiding waren de prachtig geschreven en leerzame artikelen van Nicolien voor de Kornoelje. “Ik weet niet of het goed genoeg is. Doe er maar mee wat je wilt” is steevast de boodschap. Als redactie van de Kornoelje waarderen we deze bijzondere bijdragen zeer en plaatsen ze graag, opdat iedereen hiervan kennis kan nemen.

Liefde voor tropische bloemen

Nicolien is geboren op Sumatra in Nederlands Indië, waar ze tot halverwege haar elfde jaar woonde, afgezien van een korte onderbreking in Nederland na de oorlog. Ze beschrijft het ontstaan van haar liefde voor de natuur en het tekenen zelf als volgt: “In Indië in mijn jeugd was ik dol op de tropische bloemen als duifjesorchideeën op de palmbomen, die in één nacht tegelijk gingen bloeien, en op mijn vaders orchideeën, die ik voor hem boven uit bomen haalde. En ik was dol op de kleurige

bloemen van de acacia, de bougainvillea’s, waterhyacinten en al die andere bloemen en planten met een veelheid aan kleuren en vormen. Ook genoot ik van de gouden schildpadtorretjes, tropische visjes, schelpen en de prachtige vlinders. Ik bewonderde mijn moeder die al deze pracht borduurde en schilderde. In deze omgeving ben ik als klein meisje begonnen met tekenen en schilderen.”

Botanische kunstenaar en vriend van de Society of Botanical Arts

Ze omschrijft zichzelf als autodidact en is kritisch in de beoordeling van haar eigen werk. Sinds een aantal jaren volgt ze af en toe lessen bij verschillende kunstenaars. “Met Eric van Ommen ben ik naar Texel, Helgoland en Lesbos geweest, maar ik ben

Nicolien Bottema: zomer 2010

niet zo goed in het tekenen van vogels of bewegende objecten”. Maar ik kijk vol bewondering naar de schetsen die ze laat zien.

Nicolien is lid van de Vereniging van Botanische Kunstenaars en Vriend van de Society of Botanical Artists. Op de website van de vereniging zie ik enkele indrukwekkende namen en vraag haar wat het lidmaatschap inhoudt. “Je werk wordt in twee fasen beoordeeld door een ballotagecommissie en als het goedgekeurd wordt, moet je daarna nog aan allerlei eisen voldoen, zoals meedoen met exposities e.d. Je bent dus ‘werkend lid’.” We kennen haar van de mooie botanische aquarellen waarvan we er enkele in deze Kornoelje hebben opgenomen. Maar ze werkt ook met potlood, acryl en olieverf.

Nicolien Bottema: Grasklokje

*(Zie voor de botanische aquarellen in kleur:
de binnenzijde van de omslag, voor en achter)*

Opgravingen rond de Magnuskerk in Anloo

Ik stel haar een vraag over de opgravingen rond de Magnuskerk in Anloo en haar betrokkenheid. Ze legt uit dat ze gevraagd is vanwege haar kennis over hout. Het is met bepaalde technieken mogelijk om vrij nauwkeurig aan de hand van gevonden houtdeeltjes als kleine takjes en twijgen het jaartal te bepalen. Tijdens het gesprek gaat de telefoon. Ik hoor haar zeggen: “Ik ben nog nooit geïnterviewd. Ik heb niets bijzonders te vertellen...”. Als ze klaar is met het telefoongesprek, vertelt ze dat ze weer bezig is archeologische houtvondsten te determineren in haar eigen laboratorium in Yde. Ook ‘niets bijzonders’ is het feit dat ze na haar doctoraal Biologie aanvullende studies Biotechnologie en Toxicologie heeft gedaan. En zich jaren later heeft verdiept in het determineren van hout, vooral oud hout uit archeologische opgravingen en nu houtspecialist is.

Een rijk scala aan activiteiten, excursies en cursussen

In het gesprek wordt duidelijk dat ze een volle agenda heeft. Met enige regelmaat gaat ze met een kleine groep archeologen of andere geïnteresseerden op excursie.

Daarbij gaat het in het landschap niet alleen om bloemen en planten, maar om allerlei kenmerken die mogelijk meer kunnen zeggen over de geschiedenis van de omgeving. Tijdens één van die tochten onderzocht ze of het bewuste gebied zich leende voor een IVN-excursie, maar ze ontdekte en beoordeelde dat sommige gebieden door de droogte zo kwetsbaar zijn geworden, dat zelfs deze verkennende mini-excursies al belastend voor de natuur kunnen zijn. Ook staan er nog verschillende schilderlessen op het programma: volgend jaar een masterclass in Edinburgh, acryl-lessen in Peize, verschillende ‘plein air’ workshops (Hoge Land, Drentsche Aa en Vriezenveen) en nog een aantal andere activiteiten.

De dagelijkse zorg voor dieren en planten in huis en op het erf

Aan het eind van het gesprek, uitkijkend over het erf, wordt duidelijk dat er ook nog zoiets bestaat als ‘dagelijkse bezigheden’ ofwel de dagelijkse zorg over de beesten op en rond het erf. “Dat gaat altijd door en dat gaat altijd voor. Dat doe ik niet alleen en dat kan gelukkig goed worden geregeld”.

We sluiten na bijna twee uur het gesprek af, nog lang niet uitgepraat. Ik ben onder de indruk: wat een staat van dienst, wat een bezigheden en wat een bescheidenheid. Ik bedank Nicolien voor het openhartige gesprek.

Ina Maring

De boom in voor de steenuilen

Vanuit de vergadering van de steenuilenwerkgroep Eelde-Paterswolde en Vries van juni j.l. kreeg ik het verzoek om mij te oriënteren op de aanschaf van twee goede ladders voor het beheren van de steenuilenkasten in onze regio. Met het toegezegde geld van de Rabobank, Vries.nu en een gift van Jannie Rozema en Hein Lambert uit Paterswolde is de

steenuilenwerkgroep in de gelegenheid gesteld om voor het toch gevaarlijke werken in hoge eikenbomen betrouwbaar materiaal aan te schaffen. Na een oriëntatie op het internet en het bekijken van enkele suggesties voor de aanschaf van twee stevige ladders hebben Ronand Valstar en ik ijzerhandel De Koning aan de Groningerstraat in Assen bezocht. Wij waren blij verrast met de offerte die De Koning ons presenteerde en na raadpleging van de leden van de werkgroep hebben we twee mooie en vooral degelijke ladders (3 x 12 sporten) aangeschaft voor de werkgroep. Daarbij bood De Koning ons, vanwege het doel waarvoor de ladders werden aangeschaft, een aanzienlijke korting op de normale aanschafwaarde. Namens de steenuilen onze hartelijke dank!

Sipke Sikkes

Zomertortel in Vries

Zaterdag 1 juni deed ik weer mijn krantenronde, zoals gewoonlijk. Tegenwoordig eindig ik mijn route in de Waardeel. Echter die ochtend hoorde ik daar gekoer en ik realiseerde me onmiddellijk: het is een Zomertortel ! (niet te verwarren met de Turkse Tortel, die algemeen in de bebouwde kom voorkomt). Toevallig had ik ook nog een verrekijker bij me, omdat ik tijdens de route nog wat MUS-telpunten (meetnet urbane soorten) had gedaan. Daar zat ie, hoog in een berk. De eerste maal dat ik er een goed in beeld kreeg (gewoonlijk hoor ik alleen gekoer).

Aanvankelijk dacht ik dat de vogel wel weer snel gevlogen zou zijn, echter hij bleef maar hangen rond de Waardeel. Ook in de Oude Asserstraat e.o. heb ik hem vele male gehoord, zelfs voor de Coop. Mensenschuw is de vogel dus niet. Tot eind augustus heb ik de vogel nog gehoord.

In tegenstelling tot de Turkse Tortel, is de Zomertortel vooral een vogel van natuurgebieden en agrarisch gebied. Of misschien moet ik zeggen 'was', want de

Zomertortel is de laatste decennia enorm achteruitgegaan. De intensivering van de landbouw heeft er toe geleid dat de Zomertortel moeite heeft om er nog voldoende voedsel te vinden. Drenthe is één van de provincies waar de Zomertortel nog wel zit. Vervolgens ben ik me gaan afvragen, waar we deze Zomertortel aan te danken hebben. Blijkbaar vindt de vogel voldoende voedsel (zaden) om te overleven. Jaren geleden is in de wijk De Fledders ingezet op een meer kruidenrijke begroeiing in bermen en langs vijvers. Zouden we hier de Zomertortel aan te danken hebben? Het lijkt me in ieder geval een stimulans om verder door te gaan op deze weg. Een weg die leidt naar meer biodiversiteit.

Anne Hielke v.d. Meulen

Natuurmoment

Een onverwacht menu van een slak

Voor het derde achtereenvolgende jaar hebben slakken de verf en de kit van onze ramen aan de noordkant van ons huis gegeten.

De eerste keer kon ik mijn ogen niet geloven, maar nu heb ik de dader op heterdaad kunnen betrappen en er foto's van kunnen maken. Hij heeft rondom het hele raam stukken verf en kit gegeten.

Ik denk dat het gaat om een segrijnslak, de Cornu Aspersum, maar weet dit niet zeker! Slakken zijn nuttige dieren, maar deze is ook "schadelijk", want de schilder moet nu voor de derde keer komen. De permanente oplossing zal zijn om de begroeiing onder het raam te vervangen door schelpen.

Roelof Maring.

Herinneringen aan Bert Warners

Op 10 juli dit jaar overleed ons actieve lid Bert Warners. Bert was hoofd van de school in Tynaarlo en zijn liefde voor de natuur bracht hij over op zijn leerlingen. Daarom plantte de gemeente ook bijzondere struiken rond die school; want daar lieten de kinderen die struiken groeien en bloeien.

Een aantal IVN-leden vertelden me hun herinneringen aan Bert:

Jan en Ineke Scheltens

Ik/wij hebben nog met hem gewerkt aan het boekje over de oude grenzen van de gemeente Vries. Een bevlogen man en zeer tot in de puntjes/details. Het was prettig samen te werken. Een groot verlies voor IVN.

Paul van der Veur

In het verleden heb ik met hem samen educatiemateriaal voor zijn basisschool ontwikkeld en heel plezierig samengewerkt.

Annemarie de Vries

In de buurt van het Holtveen ontmoette ik Bert Warners. In het kader van de Natuurgidsen opleiding van het IVN was het Holtveen mijn Adoptieterrein. Ik observeerde daar de natuur in de loop van een jaar. Nu had Bert Warners een inventarisatie op volgorde gemaakt van de planten en bomen die je tegenkomt op een rondwandeling in het Holtveen. Die beschrijving uit 1968 was van illustraties van zijn hand voorzien, op stencil gezet en in een handig boekje vormgegeven. Daar heb ik veel aan gehad voor mijn verslag, ook omdat ik het kon vergelijken met de IVN inventarisatie van 2004. Een boeiende ontwikkeling werd zo zichtbaar

Ten tijde van het 50-jarig bestaan van het IVN merkte Bert Warners op dat de soortenrijkdom in het Holtveen spectaculair was toegenomen.

Hij leeft in mijn herinnering voort als een inspirerende leermeester!

Wietske Jonker-ter Veld

Na zijn pensionering verhuisde Bert naar het Fleddernest in Vries en daar ontdeed hij de omgeving van zwerfvuil. Zo trof ik hem dit voorjaar nog en we hebben prettig gepraat.

In 1967 kwamen wij in Vries en Frank de Graaf en Bert Warners lieten me de natuur in de omgeving van het dorp zien; zoals de tureluurs en andere weidevogels in het vochtige dal van de Matsloot. Dit was voor de ruilverkaveling Vries en we hebben toen veel pogingen gedaan om natuur te 'redden'. Bert was hoofd der school en

Frank was ambtenaar op de gemeente. We namen contact op met raadsleden en gemeenteambtenaren en met Harry de Vroome die als enige in Drenthe bij de ruilverkavelingen de natuurwaarden moest bewaken. Dat was in die tijd verre van eenvoudig. We hebben heel veel natuur verloren maar het is gelukt om een deel van de middenloop van de Drentse Aa te behouden.

Toen Hans van der Lans - die Ecoplan oprichtte – op verzoek van de eigenaar het bosje bij Tynaarlo aanpakte was Bert niet gecharmeerd van de grove wijzen waarop ze de gezonde bomen met lieren afknaptten. Maar een jaar later vertelde Bert die daar de vogels inventariseerde dat het aantal soorten was toegenomen en dat de ruige ingreep toch een positief effect op de natuur had gehad.

We blijven ons Bert herinneren als een erg gemotiveerde en actieve IVN'er.

Wietske Jonker- ter Veld

“Ik noem het scheiding der geesten”

aldus Bert Warners

Toen IVN-Vries in 2013 het 50-jarig jubileum vierde, kwam er een herdenkingsboekje uit, waarin een mooi interview met Bert Warners stond. Onze man van het eerste uur had nog scherpe herinneringen aan IVN-wel-en-wee. Fraaie anekdotes. In zijn verhalen dook opvallend vaak op dat die IVN-ers onderling veel onenigheid hadden. Bert betreurde dat maar zag ook dat het uiteindelijk wel goed kwam. Ik kies een aantal citaten, voor lering en vermaak.

Natuurfilms van Shell?

“Om de jaarvergadering aantrekkelijker te maken hebben we een aantal jaren een fototentoonstelling ingericht met foto's van de leden. Soms vertoonde iemand zijn eigen dia's en hield er een lezing bij. Grote bedrijven als Shell brachten mooie “natuurfilms” uit. Ik heb ervan genoten, maar de vertoning heeft niet lang geduurd. Een deel van de leden maakte bezwaar omdat de betreffende bedrijven producten op de markt brachten die schadelijk zijn voor het milieu, bestrijdingsmiddelen en dergelijke. Zoiets kan het IVN toch niet toestaan...”

Prachtige veldboeketten

“Ook in landelijk verband speelden dergelijke meningsverschillen. Ik was op een landelijke jaarvergadering en bewonderde de veldboeketten die op de tafels stonden. De voorzitter zag mijn belangstelling en vertelde mij dat er volgend jaar geen bloemen meer zouden staan, want sommige leden zijn erop tegen dat we bloemen in het veld plukken...”

Twijfel bij botsende meningen

“Ik herinner me een soort conferentie op de volkshogeschool Allardsoog. Daar werden lezingen gegeven over onderwerpen als landschapsbeheer en ruilverkaveling. Allerlei organisaties waren aanwezig. Ik vond het leerzaam maar de sfeer was heftig. Veel meningsverschillen. Ik ben toen gaan twijfelen aan de doelstellingen van de natuurbeschermers. Moest je een weg die diende voor de ontsluiting van een agrarisch gebied niet aanleggen omdat er een zeldzame plant groeide? Of moest een oeroud bos sneuvelen omdat dat beter paste in de ruilverkaveling? Botsende meningen en ik hield mijn twijfel.”

In discussie met die jagers!

“In oktober 1972 had ik de leiding van een excursie bij Schoonlo. Een mooie tocht, trekvogels, paddenstoelen, alles verliep prima. Na afloop dronken we koffie in het plaatselijke café. Toevallig zat daar een groepje jagers aan de stamtafel. Hun honden had ik al geaaid. Plotseling kregen enkele mensen van onze groep in de gaten dat er jagers zaten. Ze wilden onmiddellijk vertrekken, ze wilden niet samen met jagers in één vertrek vertoeven. Ik probeerde ze om te praten, ga met die jagers in discussie! Niets hielp. De groep vertrok en ik moest wel mee want ik had geen eigen vervoer. Treurig, je moet toch begrip kunnen opbrengen voor een ander zijn standpunt. Ik ben ook niet zo’n liefhebber van de jacht, maar soms is afschot noodzakelijk. Hoe het ook zij, je moet altijd met elkaar blijven overleggen.”

Vanwege dat laatste incident heeft Bert Warners “met pijn in het hart” zijn IVN-lidmaatschap opgezegd. Jaren later is hij toch weer lid geworden. De redelijkheid had toen de overhand, “vooral toen ik hoorde dat de jagersvereniging en het IVN wel eens samenwerkten”. Gelukkig.”

Heim Meijerink

Brink 10, 9481 BE Vries

info@brink10.nl

www.brink10.nl

Wonderlijke gebeurtenissen

Wintervlinders

Vorig jaar in de herfst zag ik dat de bladeren van Amerikaanse eiken op de Brink kunstzinnig versierd waren met ronde of ovale gaten van 1-1,5 cm. Dat was me nooit eerder opgevallen en omdat ik ooit een insectencursus had gevolgd bij Kees Boele (Natuurpresentaties) vroeg ik hem of hij wist wie dat soort gaten gemaakt kon hebben. Niemand, zei hij, want de Amerikaanse eik heeft geen predatoren in Nederland. Gelukkig hebben we internet nog en dat wist te vertellen dat de grote wintervinder dat soort gaten kan maken, ook in de Amerikaanse eik. Die vlinder had

ik nog nooit gezien. Dus op zoek. Eerst gekeken hoe hij eruit zag, veel groter dan de kleine wintervlinder en met bruine vlekken.

De kleine wintervlinder is dat kleine witachtige vlindertje dat in november op je verlichte ramen gaat zitten. Ik maakte ooit met ze kennis toen ik thuis kwam en de autolampen een feestelijk bewegende massa kleine witte vlindertjes op de stam van een eikenboom deden oplichten. De vlindertjes verzamelden zich krioelend op sommige plekken van de stam, maar ik kon niet zien waarom. Vergrootglas erbij gehaald en het bleek dat ze vochten om toegang tot een onooglijk vleugelloos wriemeltje dat uitsluitend uit pootjes leek te bestaan: het vrouwtje. Nou ja, zeg. De grote wintervlinder was niet zo snel te vinden. Ik zocht op bomen, ik zocht overal, maar vond ze niet. Totdat me plotseling een groot aantal vlinders opviel onder het buitenlicht bij de schuurdeur. Ja, hoor, dat waren ze, ca 3 cm en met bruine vlekken. Nu op zoek naar het vrouwtje. Ik zocht naar van die wriemeltjes, maar vond er geen. Wel zaten er vreemde keverachtige insecten op de schuurdeur, waar ik een foto van maakte. Die zou ik later wel een keer opzoeken.

Grote wintervlinder
Foto:Wikipedia

Dat opzoeken gebeurde pas in het voorjaar. Ik kwam er niet uit en plaatste de foto in de groep: "Determinatie van planten en dieren" op facebook. Een heel handige groep. Het antwoord kwam snel: "het lijkt mij een vleugelloos vrouwtje van een vlindersoort". Daar viel het kwartje. O jee. Dit was het langgezochte vrouwtje van de grote wintervlinder, zelfs op hetzelfde moment gefotografeerd als de mannetjes, maar het was – o schande- niet tot me doorgedrongen. Dat was lachen. En nu wachten op nieuwe kunstzinnig uitgeknipte eikenbladeren.

Vleugelloos vrouwtje
Wikipedia

Uitgeschoten ei

Tijdens een wandelrondje om het Visgat achter Yde vond mijn vriendin bij het Bongveen een eendenei eenzaam op de modderige walkant langs het water. Het ei werd thuis in de broedmachine gelegd en wonder boven wonder kwam er een kuikentje uit. Het bleek een krakeendenpulletje te zijn, dat voor zijn verdere opvoeding naar de Vogelopvang werd gebracht.

Een tijdje later vond Paul van der Veur tijdens een dergelijk rondje om het Visgat, op vrijwel dezelfde plek een rol Duck Tape. Welke duck zou dat hebben achtergelaten?

Verborgен schat

In april rooide mijn schoonzoon een vergane boomstronk uit het grasveld, omdat die nogal in de weg stond. Tot zijn verbazing trof hij er 14 alpenwatersalamanders onder aan. Hij heeft ze weer zorgzaam toegedekt met een brede plank.

(Zie de binnenkant van omslag Kornoelje 69)

Verrassende knolletjes

Over rooien gesproken: bij het rooien van de welig tierende bramen, kom ik af en toe kleine, harde bolletjes tegen, ca 4 cm onder de grond. Omdat ik niet wist wat het waren, plaatste ik bijgaande foto weer bij de groep 'Determinatie van dieren en planten' op Facebook. Het eerste advies dat ik kreeg was om zo'n bolletje door te snijden, dat zou misschien beter uitsluitsel kunnen geven. Intussen suggereerden anderen dat het wortelknolletjes zouden kunnen zijn. Dat trok ik na en ik kwam erachter dat sommige bomen en struiken ook wortelknolletjes kunnen hebben met de Frankia bacterie, namelijk elzen en 2 soorten uit de duindoornfamilie: duindoorn

en olijfwilg. Mijn knolletjes leken daar helemaal niet op en vooral na het doorsnijden van het grootse exemplaar van ca 2 cm deden ze me paddenstoelachtig aan. Dus plaatste ik mijn foto in 'Paddenstoelengroep Nederland'. Daar kwam al snel resultaat, het waren truffeltjes en wel de bruinrode truffel, *Tuber rufum*.

velduël

Erik van Ommen

Om dat de grootste al was doorgesneden, heb ik die geraspt over een omeletje. Het was een lekker omeletje maar smaakte gelukkig niet naar truffel, want ik ben geen truffel liefhebber. Ook hierbij weer verrassende inzichten: er blijken honderden truffelsoorten te zijn. Het is toch apart om truffels te vinden in je eigen tuin. Heel lang geleden vond ik twee grotere truffels onder de pas aangeplante haagbeukhaag. Die heb ik opgestuurd naar een paddenstoelendeskundige. Het waren hertentruffels en wel de tweede vondst in Nederland. Bij naspeuring bleken ze met het plantmateriaal uit Roemenië te zijn gekomen.

Spelletje of experiment?

Op een van die heerlijk warme dagen zat ik wat te soezen in de schaduw van de magnolia, toen ik langzamerhand wakkerder werd, doordat ik steeds een plofje hoorde. Om de beurt vielen er gele pruimpjes uit de boom die eerst zo overvol zat, maar nu nog met nakomertjes werd gesierd.

Normaal, zou je zeggen, dat er nog steeds af en toe een pruim afviel, maar dit waren er wel veel en steeds van dezelfde tak. Dat was raar. Bij beter kijken zag ik een pimpelmees bezig op die tak. Zaten de pruimpjes hem in de weg bij het zoeken naar insecten? Ze eten immers geen pruimen. Nee hoor, niets daarvan. Wat deed dat malle beest? Hij hipte naar een volgende pruim, boog zich voorover, greep het steeltje vast en wrikte wat tot de pruim op de grond viel. Tevreden hipte hij naar de volgende en zo liet hij ze om beurten naar beneden vallen. Newton in de vogelwereld? Ik mailde het naar mijn dochter op vakantie. 'Was ie dronken?' mailde ze terug.

Pimpelmees, Vogelbescherming

Alcoholisten

Dronken zijn wel de atalanta's op de afgevalen, gistende pruimen. Ze wankelen van pruim naar pruim. Om nachtvlinders te bekijken smeer ik een lokmengseltje van appelstroop, suiker en wijn op de berkenboom en daar blijken ook deze dagvlinders dol op te zijn. Ik telde een paar dagen achter elkaar acht atalanta's, vier gehakkelde aurelia's en een kleine vos op de boom. Een kleine vos had ik trouwens al in geen jaren meer gezien.

Kleine vossen

Coloradokevers

Een vriendin met een volkstuin in Roden vertelde vorig jaar dat er zoveel coloradokevers waren. Het zijn prachtige kevers, net grote lieveheersbeesten, geel met zwart gestreept en een oranjerode voorkant. Mijn Roder vriendin zei dat het vrijwel onmogelijk was om aardappels te verbouwen, omdat ze kaal werden gevreten door de larven van de kevers. Dat zijn onaantrekkelijke beestjes omdat ze zichzelf bedekken met de vieze smurrie van hun uitwerpselen. Zoals rupsje nooit genoeg zijn ze onverzadigbaar. Op een gegeven moment kwamen ze ook hier in de tuin op een paar aardappelplanten die uit zichzelf waren opgekomen. Ze legden geen eieren dus ik nam aan dat het de jonge generatie was, die hier kwam aansterken. Ik had gezien dat achter het monument van 'Het meisje van Yde' een maisakker was met een akkerbloemenrand waar overgebleven aardappels tussen stonden. Die bestonden alleen uit nerven, kaal gegeten door de larven van coloradokevers. Ik denk dat daar de wieg van mijn kevers lag.

Coloradokever, Wikipedia

Mollenleed

Na meer dan twintig jaar mollenvrij te zijn geweest wordt de tuin plotseling bezocht door een mol. Hij maakt er een enorme ravage van, werkt hoge bulten omhoog in het grasveld, bedekt planten met zand en heeft blijkbaar een soort onderaardse zoutkoepel uitgegraven waardoor alles nog extra verdroogt. Ik heb de tuinslang urenlang in een mollengang laten kopen, maar er kwam nergens water boven en ook geen mol. De laatste mol in het verleden liet zich weggagen met knoflook, maar deze maalt daar niet om. Het enige voordeel is dat hij misschien de engerlingen opeet. Een verse bult ziet er trouwens erg mooi uit met een sterstructuur en een rechtopstaand vulkaanpijpje in het midden. Ik houd er niet van om ze met een klem te vangen, maar een recente bezoeker vertelde dat hij er wel 20 per jaar moet vangen met een mollenklem om zijn tuin goed te houden. En zoals de oudste Ydenaar weet te vertellen: een old huus, een jonge vrouw en mollen, daar blief je mit bezig. Ik heb op advies lege flessen in verse bulten gezet, met een tak erin om er niet over te struikelen en omdat iemand veronderstelde dat ze een gevoelig reukorgaan hebben, goot ik ook overal een scheut stinkende brandnetelgier in. Ik heb het gevoel dat deze combinatie wel gewerkt heeft.

Nicolien Bottema

SLAGER ZIELSTRA

MEER DAN VLEES

Nieuwe Rijksweg 13
9481 AN Vries
0592542298

gzielstra@gmail.com
www.slagerzielstra.nl

WINNAAR DROGE
WORSTEN TEST 2012
DVHN

ONTLUIKEND GROEN

BLOEM & GROEN STYLING

Brinkstraat 3 - 9481 BJ Vries - Tel. 0592-543056

Bruidswerk
Rouwbloemwerk
Abonnementen
Workshops
Online bloemwerk bestellen

www.ontluikendgroen.nl

FIT4YOU

BEWEGINGSCENTRUM

Huiszwaluwtelling 2019

Wij kennen de Vogelatlas van Sovon Vogelonderzoek Nederland. Een standaardwerk over onze vogelbevolking. Om deze bevolking in kaart te brengen zijn er vele vrijwilligers actief, zoals bijvoorbeeld in de Holten, ten westen van Vries. Maar daar komen geen huiszwaluwen voor, dus moet er iets anders gebeuren om deze vogels in kaart te brengen.

Foto: Jakob Keun

Om alle soorten in voldoende mate tot hun recht te laten komen zijn er tien soorten tellingen opgezet. Anne Hielke van der Meulen organiseert bijvoorbeeld de telling BMP in de Holten, Broedvogel Monitoring Project. Deze telling brengt gebiedsgebonden vogels in de buitengebieden in kaart. Voor stedelijke gebieden is er de MUS-telling: Meetnet Urbane Soorten. Dat heeft te maken met de gewenste omgeving voor de vogels. En dus is er ook de huiszwaluwtelling, voor landelijke gebieden met huizen.

De route langs het kanaal

Tot en met vorig jaar werd deze telling in onze buurt verzorgd door Bert Warners. Maar het ging niet meer. Hij wilde de route langs het kanaal, door Taarlo, Oudemolen en Zeegse overdragen. Via Anne Hielke zocht hij zijn opvolger, een leuk klusje voor mij. Ik heb besloten bij alle adressen waar ik moet kijken aan te bellen. Om duidelijk te maken dat deze vreemde man, met verrekijker kijkend naar de randen van de overkapping van het huis, geen snode bedoelingen had. En wat krijg je dan een leuke reacties van de bewoners! 'Kom even verder.' 'Kijk ook even achter mijn huis.' 'Ik heb 35 vogelkasten geplaatst. Ze zijn allemaal bewoond.' Etc. Alle bewoners die dit lezen: nogmaals dank voor jullie vriendelijke begroeting. Volgend jaar kom ik weer langs. Het totaal van Bert was vorig jaar 84. Ik kwam nu tot 83.

In Nederland komt de huiszwaluw volgens de Atlas vrij algemeen voor, maar wel veel minder dan eind vorige eeuw. Dat zei Bert al. Dat komt ook door verstedelijking: de huiszwaluw heeft heel veel insecten nodig, en die zijn nu eenmaal meer voorradig in weilanden dan in Vinex-woonwijken. Maar ook de bouwwijze van huizen beïnvloedt

de nestmogelijkheden: materiaal (gladder geeft minder mogelijkheden voor de zwaluw) en de kleurkeuze (de vogel heeft liever lichtere kleuren dan donkere) hebben invloed. Maar er zijn meer factoren: de verminderde aanwezigheid van nestmateriaal door andere erfverhardingen, en bij voorbeeld waterpeilverandering. Een voorloper van dit verslag heb ik naar Bert gestuurd. Maar ik weet niet of hij het gelezen heeft. Drie dagen na het versturen kreeg ik van zijn zoon een bericht dat vader helaas was overleden.

Peter Kwast

Een fotonatuurwandeling met basisschoolkinderen in Yde: “Beeldschermje dicht, natuur aan!”

Dit idee deed ik op tijdens een verblijf op een camping in Frankrijk. Met de basisschool “De Duinstee” te Yde nam ik hierover contact op en werd dat gerealiseerd. Dorpsgenoten Marjan Hofstee en Peter Best toonden meteen hun medewerking. Ook de schoolleiding en docenten bleken enthousiast. In de weken voorafgaand maakte ik foto’s van markante punten in de natuur rondom het Visgat zoals van een hazelaar en futen op de plas.

Deze foto’s werden geplastificeerd met op de achterkant een “weetje” en/of vraag. Een twaalfstal foto’s werd met een ring verbonden. Elk groepje van 2 of 3 leerlingen kreeg zo’n ringbandje mee voor onderweg. De methode blijkt goed te werken om even stil, geconcentreerd te kijken en luisteren!

Alle 45 leerlingen van de school namen deel aan deze natuurwandeling van ongeveer anderhalf uur. De kinderen werden verdeeld in twee groepen op twee middagen in april. Onderweg werd goed gekeken naar de foto uit de “waaier” en geluisterd naar de door een leerling voorgelezen tekst op de achterkant. Halverwege het rondje om de plas gingen de kinderen actief op zoek naar waterbeestjes in een ondiepe poel met behulp van schepnetjes en zoekkaarten. Er werden o.a. kikkertjes, libellelarven en zelfs een kamsalamander gevangen.

Behalve dit waterbeestjesfestijn was ook het hazelnoten zoeken een succes. Vooral omdat noten met een gaatje erin een interessant verhaal over de hazelnootboorder opleverde.

De ringbandjes

Kinderen en schoolleiding blij met deze activiteit dichtbij de natuur van de school. En wij ook!

Voor herhaling vatbaar!

Tekst en foto's: Paul van der Veur

Sleedoornpages uitzetten

In Steenwijk zijn door de gemeente op verschillende plaatsen sleedoorns aangeplant. Er wordt rekening gehouden met de eisen die de sleedoornpage stelt. De struiken worden gefaseerd gesnoeid. De sleedoornpage komt daar nu verspreid voor. Er was een record aantal eitjes dit jaar.

De plaatselijke IVN-afdeling heeft de eitjes op snoeihout verzameld. In de oksels van de takken worden eitjes afgezet. De takjes zijn verspreid over de IVN-afdelingen in de omgeving. Zo hebben vrijwilligers in Vries in maart van dit jaar de takjes met eitjes uitgezet op jonge sleedoorntakken in Vries. Het snoeihout werd er op vastgebonden.

Foto's: Wil Folkers

Waterbeestjes vangen in het Oudemolense Diepje

Op 14 juli 2019 was er vanuit de werkgroep Jeugd een wateractiviteit Waterbeestjes vangen in het Oudemolense Diepje.

Er waren ongeveer 18 mensen die middag, jong en oud. Het was een gezellige en leerzame activiteit.

De vangst van die middag bestond uit: een grote snoek, een kleine snoek, twee schele possen, en wat larves van libellen.

Drie vakkundige vrijwilligers van Staatsbosbeheer ondersteunden deze activiteit.

We hopen volgend jaar weer op zoveel belangstelling.

Inneke Brouwer

Bij en in het Oudemolense Diepje

De schele pos

Foto's: Inneke Brouwer

Excursies naar het Doktersveentje

De excursies naar het Doktersveentje bij Donderen vonden plaats op initiatief van Nicolien Bottema. Het doel was om de rijkdom aan plantensoorten in het veentje in kaart te brengen. Er is een lange lijst gemaakt, niet alleen van de planten, maar ook van de waargenomen libellen, vlinders, bomen en struiken. Het bleek verrassend hoeveel soorten er werden ontdekt. Bij de planten o.a.: pijpestrootje en gagel. Opmerkelijk bij de vlinders was het donker klaverblaadje, een nachtvlinder. Voor een aantal van de ervaren deelnemers was dat de eerste waarneming.

Landelijke Boomfeestdag op 10 april

De landelijke Boomfeestdag werd gevierd op het veld van de Voedselweide.

Gewoonlijk is de feestdag op de 3e woensdag in maart, maar de grond was die dag te nat om bomen of struiken aan te planten.

Een groep van ongeveer 50 leerlingen van de Holtenhoek en de Vijverstee hebben honderden struiken en een aantal bomen aangeplant.

Het waren allemaal bomen en struiken waaraan bloesems en vruchten als voedsel voor insecten en vogels zouden komen. Zo werden er vlier, lijsterbes, sleedoorn, krent etc. aangeplant.

Ook werd er een bijenhotel geplaatst. Dat was mogelijk door een gift van Pandora.

*Foto's:
Erna van Elk*

Foto's: Bram Visch

Zomerspeldagen in Vries

In augustus aan het eind van de schoolvakantie zijn er in Vries de Zomerspeldagen. Het IVN verzorgt tijdens die dagen een dag met activiteiten voor drie groepen. Dit jaar zijn dat:

- Waterdiertjes vangen, bekijken en determineren in en bij de Runsloot (Bram Visch)
- Kriebeldiertjes vangen die uit bomen vallen en op de grond zoeken naar kleine diertjes aan de bosrand (Paul van der Veur en Tiffany Turk)
- Een belevingsparcours lopen, met een blotevoetenpad, natuurschatten in eierdozen, een natuurschilderij maken van kaarten en twee sjoelbakken van heel verschillend formaat en materiaal (Inneke Brouwer met drie vrijwilligers)
-

Waterdiertjes in de Runsloot

Het is rustig aan de Runsloot en het is alsof de tijd heeft stil gestaan. Het is zo'n 10.000 jaar geleden dat de beek werd gevormd. Smeltwater zocht haar weg door een dik zandpakket wat daar eerder was ontstaan. Samen met nog een aantal andere beken wordt het water van de Noord Oost kant van het Drentsplateau via het Eelderdiep en Peizerdiep naar het Reitdiep en vervolgens naar de Waddenzee afgevoerd.

We zijn in afwachting van de kinderen die meedoen met de zomerspeldagen. Ze zijn al in drie groepen verdeeld bij vertrek op de Brink in Vries. Als ze het veld opkomen is het gedaan met de rust , kinderstemmen overstemmen de vogels en het ruisen van de wind.

Onze groep gaat vissen in de Runsloot.

Even wat afspraken maken. Een aantal kinderen gaat beestjes vangen en een aantal gaat determineren aan de hand van zoekkaarten. En halverwege de tijd wisselen we. De vangst valt niet tegen, tot grote vreugde van de kinderen en ze weten van een aantal diertjes ook de namen te vinden. Ze vonden een grote waterkever (3 cm), waterschorpioenen, stekelbaarsjes, bootsmannetjes, bloedzuigers, poelslakken, larven van de waterjuffer en nog veel meer. Hilarisch was de vangst van een groene kikker die zich keurig liet fotograferen op de neus van een jongen.

Bram Visch

De fairtrade cadeauwinkel

wereldwinkel

Voor heel veel leuke kunstnijverheid
Koffie en thee in verschillende soorten
Curry's, Tony Chocolonely, Divine chocola en nog veel

Westerstraat 9a
9481 CA Vries
Tel: 0657682869

Slot optiek

Westerstraat 2 9481 CB Vries 0592-544393 www.slotoptiek.nl

Brillen & Contactlenzen

Ook voor:
Verrekijkers en Loepen
(Horloge)Batterijen/Horlogebandjes
Gehoorapparaten

Aangesloten bij NUV0/ANVC
Gratis parkeren voor de deur!

Zomerspeldag in de Hondstongen: Kriebeldiertjes

Veel ervaring met tuinieren heb ik als 30er nog niet. Onderhoudsvriendelijk was altijd mijn motto, omdat ik er simpelweg te weinig tijd voor dacht te hebben. Sinds een jaar ben ik trotse bezitster van een leuk stukje tuin, en probeer ik dit aantrekkelijk te maken voor mens en dier. Groene vingers hoop ik ooit te krijgen, maar 'al doende leert'. Zo bleek ik iets te veel stokrozen gezaaid te hebben in mijn wilde tuin, zijn mijn tomaten genadeloos onder gegaan aan schimmel, en bleek ik zure komkommers te kweken. Ook mijn 2 jonge peuters hoop ik in tijden van computers, wat mee te geven van de natuur. Vandaar dat ik onlangs besloot om lid te worden van IVN.

Kinderen betrekken bij de natuur

Veel ervaring met het onderwijzen van kinderen heb ik ook al niet, vandaar dat ik ook wel 2 keer moest nadenken, toen ik werd gevraagd te assisteren bij een IVN-activiteit tijdens de kinderspelweek in Vries. 'Al doende leert', is echter niet alleen van toepassing op mijn tuin, maar ook in het betrekken van kinderen bij (of in) de natuur. Met 42 dolenthousiaste kinderen arriveerden we bij de Hondstongen, een voor mij onontdekt stukje natuur vlakbij huis. Met behulp van een paraplu, potjes, een vergrootglas en een grote opvangbak, hebben ze talloze sprinkhanen, spinnetjes, kikkers en andere bos- en bodemdiertjes gevangen. De kinderen bleken heel veel te weten, onbevangen, erg nieuwsgierig te zijn, en razendsnel. Ondertussen werd ook ik een stuk wijzer over de ontwikkeling van een sprinkhaan, de interesses van de jeugd, en probeerde ik iets van mijn kennis over te brengen. Al met al was het vooral heel veel plezier hebben, ontdekken, genieten van het prachtige weer en leren... voor de kinderen, maar ook voor mezelf. De volgende keer, dan ben ik er zeker weer!

Tiffany Turk

TOLNER

BEELD - GELUID - HUISHOUDELIJKE APPARATUUR

Eigen Technische Dienst

Een biologische boerderij aan de Waddenzee:

Horaholm

Begin juli werden we door vrienden uitgenodigd om een bezoek te brengen aan de biologische boerderij Horaholm in Noord- Groningen, in Hornhuizen. Dit bedrijf heeft een omvang van 117 hectare, waarvan 30 hectare kwelder. Door het prachtige, vlakke Groninger land rijden we er heen. Hornhuizen blijkt een klein dorp met een zaalkerk met op de toren een gele lantaarn voor zeevarenden. Op het plein ervoor een huis dat zowel bed-en breakfast is als een centrum voor culturele activiteiten en workshops van een docent van de Rietveld Akademie in Amsterdam.

Buiten het dorp ligt de boerderij van Harm Westers. Veel gewassen staan nog volop in groei en bloei op de velden: (poot)aardappelen, winterpeen, glutenvrije haver, gele mosterd, radijsaad, klavers en groenbemesters.

In 2002 schakelden Harm en zijn vrouw Riet over van een traditionele naar een biologische bedrijfsvoering. In 2006 kwam hun zoon Erwin bij het bedrijf en werd het de Maatschap Westers.

Eind 2015 ontstond de wens om meer producten zelf te bewaren en te verwerken. Dat resulteerde in een nieuwe schuur, die mooi in het landschap is ingepast is en die duurzaam gebouwd is. In 2017 is de schuur in gebruik genomen.

Nu, in 2019, is Horaholm een modern biologisch akkerbouwbedrijf waarin gewerkt wordt aan de ontwikkeling van een *uiterst duurzaam bedrijfssysteem*.

De nieuwe bewaarschuur

We komen aan bij de nieuwe schuur, die voornamelijk uit hout is opgetrokken. Dit is geen blinde doos in het landschap. Opvallend is dat je er van alle kanten doorheen

kunt kijken. Er is voornamelijk hout gebruikt, met verschillende natuurlijke kleurvlakken. Hij lijkt in het landschap te worden opgenomen. Is mooi om te zien. Hij staat een eindje van de boerderij af, waardoor er een plein ontstaat, een “gezellige” plek. Van binnen is

de schuur licht, hoog en ruim. Aan de noordoostkant zijn de koelruimtes, waar bewaarkisten op pallets tot achthoog worden opgestapeld. We worden door Harm en Riet Westers ontvangen in de schuur en hier horen we de inleiding over het bedrijf en de bouw van de schuur. Bij het ontwerp van de schuur zijn niet alleen de directe burens (boeren), maar ook de inwoners van de naastgelegen dorpen (burgers) uitgenodigd voor een buurtbijeenkomst. Er kwamen 31 personen op af. Westers zou het ontwerp gewijzigd hebben, als gebleken zou zijn dat men er niet tevreden over was. Dat was van belang om de mogelijke inspiratie om duurzamer te gaan werken een kans te geven. Ook in dit opzicht streeft Westers naar transparantie.

Een wandel-en fietspad dwars door de akkers

We lopen langs een veld met gele mosterd, dat doorspikkeld is met veldbloemen. Een eind verderop is er een 2 ½ km. lang, verhard zandpad dwars door de velden, dat opengesteld is voor wandelaars en fietsers. Iedereen kan zien hoe de gewassen er bij staan. Het bedrijf wil midden in de samenleving staan en ook de burgers zicht geven op het boerenbedrijf.

Bewaarschuur met doorkijk naar buiten

Bewaarkisten 8-hoog op pallets

Wandel- en fietspad door de akkers

Andere manieren om aan natuurbeheer te doen zijn het inzaaien van bermen en akkerranden. Struiken en bosjes laten staan of aanleggen. Dat zien we dan ook op weg naar het Wad: o.a. sierlijk bloeiende akkerwinde. Voor de familie Westers zijn poeltjes, dijken en bloemen een onderdeel van de biologische aanpak.

Buitendijksland: de kwelder

Dit doet me denken aan het bericht op Vroege Vogels op zondag 15 september dat er in Wallonië besloten is om 4000 km heggen aan te leggen rond landbouwgronden om de biodiversiteit te stimuleren. Het bleek namelijk dat de opbrengsten er door verbeterden en er minder plaagdieren op de gewassen zaten.

Niet meer ploegen, maar woelen

Al gauw komt de vraag of er nog geploegd wordt. Dat is niet meer het geval: de ploeg is zelfs al

verkocht! Het blijkt beter als de grond niet teveel gekeerd wordt. Het bodemleven wordt zo niet verstoord. In 2004 werd met experimenteren begonnen en al gauw bleek dat de opbrengst niet minder was, maar soms zelfs hoger. Nu worden er een kop-eg en zaaimachine achter de woeler gehangen, zodat in één werkgang de grond wordt losgemaakt, vlakgemaakt en ingezaaid.

Een andere maatregel om de grond zo gezond mogelijk te houden is het “Rij-paden syteem”. Het doel is om de grond niet onnodig aan te rijden en daardoor hard te maken. De trekkers worden uitgerust met een GPS-syteem en ze worden met een nauwkeurigheid van 2 cm over rijpaden gestuurd. In de rijpaden groeit meestal niets, omdat de grond teveel aangereden is. Naast de rijpaden groeien de gewassen iets beter dan normaal, omdat de grond daar niet aangereden wordt.

Hoe krijgen de gewassen de mineralen die ze nodig hebben?

Aanvankelijk werd er na de omschakeling tot biologisch bedrijf veel dierlijke mest aangevoerd, want een biologische boer gebruikt geen kunstmest. Dat bleek een groot nadeel: er kwamen allerlei bekende en onbekende onkruiden mee. Het idee ontstond om klaver samen met allerlei andere groenbemesters toe te passen. Die mengsels bestaan uit minimaal tien verschillende plantensoorten in verschillende samenstellingen. Ze worden dezelfde dag dat een gewas wordt geoogst, al weer ingezaaid. Soms worden ze al onder een gewas gezaaid, zoals bij haver. Er is nog een minimaal gebruik van mest. Deze aanpak is er op gericht de biodiversiteit boven en onder de grond te stimuleren. Hier komen we op een volgende fase in de ontwikkeling van een biologisch boerenbedrijf.

Van biologische bedrijfsvoering naar regeneratieve landbouw

In de biologische landbouw worden geen kunstmest en bestrijdingsmiddelen gebruikt. Middelen die tot de landbouw-woestijnen hebben geleid worden achterwege gelaten. Maar het gaat er om de grond weer gezond en in evenwicht te krijgen. Dat wordt regeneratieve landbouw genoemd. Daar moet nog veel voor ontwikkeld en geëxperimenteerd worden. Westers zoekt overal naar artikelen, boeken, berichten en studeert dagelijks om meer kennis te ontwikkelen die tot een werkbare regeneratieve bedrijfsvoering kan leiden. Het internet is daarbij een onmisbaar hulpmiddel. In Nederland is geen Landbouw Hogeschool/Universiteit voor biologische bedrijfsvoering. De dichtstbijzijnde Universiteit daarvoor bevindt zich in Duitsland bij Kassel.

Experimenteren kost veel tijd: er is een jaar nodig voor de resultaten van een proef beschikbaar komen. En de boer draait altijd voor de kosten op, als het misgaat of minder oplevert dan gewenst.

Er is idealisme, gezond verstand, doorzettingsvermogen, veel energie en een kritische geest nodig om een biologisch, duurzaam bedrijf op te zetten en rendabel te maken. Boeren in de omtrek kijken het aan, komen wel eens langs en een typisch Groningse waardering van de bedrijfsresultaten was: “valt me niet tegen”.

Afscheid van Horaholm

In de prachtige nieuwe schuur sloten we de dag af met een gezamenlijke maaltijd. We waren enthousiast over- en onder de indruk van zo’n brede en vooruitziende aanpak. Gelukkig lukte het om Harm Westers over te halen om volgend jaar voor het IVN in Vries een excursie te begeleiden.

Foto’s: Website Horaholm en Annemarie de Vries

Tekst: Annemarie de Vries

De tekst is gebaseerd op het bezoek aan Horaholm en de informatie op de website:
www.Horaholm.nl

Weide- en watervogels spotten in de Oostpolder

Jeugdactiviteit IVN Vries op 14 april.

Bij een temperatuur van 10°C en een straffe koude wind gingen we met 5 kinderen en een ouderpaar op pad. Marja Kiers van het Groninger Landschap was onze gids in dit vogelparadijs. De kinderen kregen een blad mee, met plaatjes van de meest voorkomende vogels. Daarop konden de gespotte vogels met potlood geturfd worden.

Honderden brandganzen

De eerste vogel die we zagen was een blauwborst die in het nog bruine riet zat. Honderden brandganzen vlogen op en deden vermoeden dat ze opgeschrikt werden

door een zeearend, maar helaas die zagen we niet. Tureluurs, grutto's en kieviten konden we door onze verrekijkers bekijken. Marja stelde haar telescoop scherp op een van de vele water- en weidevogels. Wat is er mooier om dan een grutto in voorjaarskleed te zien!

Beversporen

Behalve vogels zagen we ook nog de sporen van bevers in de vorm van doorgeknaagde wilgen aan de oevers van het Zuidlaardermeer.

Toen ik na afloop over de grindweg van de Osdijk naar huis reed meende ik in een bosje in de verte een groot→

Zeearend
Foto: Vogel-
bescherming

nest te ontwaren. Een man naast de weg had zijn telescoop er op gericht. Zeearenden? Ja hoor! Toen ik stilstond en met mijn verrekijker er op richtte zag ik ook de “vliegende deuren”. Een cadeautje voor mij als afscheid na deze leuke dag!

Tekst en foto's (tenzij anders vermeld): Paul van der Veur

DÉ MODEZAAK VOOR HEM EN HAAR

Takens Mode
in Vries

DAMES:

Dreamstar, Soyaconcept, Frank Walder, Gerry Weber edition, Rabe, Setter, Lebek, Germaine, Sensia, Leona, Enjoy, Brandtex

HEREN:

MEYER pantalons, Lerros, Cabano, Culture, New star, Baileys

...en vele andere vaste en wisselende seizoensmerken

Vries | Westerstraat 11 | Tel. 088-5405401

WWW.TAKENSMODE.NL
TOCH TAKENS

Zomeravondgast

Het is warm weer. Lekker om nog 's avonds laat buiten te zitten. Genieten van de avondstilte. Hé, ik hoor wat op de grond. Geschuifel, geknor. Erna en ik kijken naast mijn stoel en kijken in twee guitige kraaloogjes. Het egeltje blijft rustig zitten zodat ik mijn smartphone kan pakken voor het maken van een paar foto's. Onze stekelige gast vindt het allemaal prima en blijft nog rustig enkele minuten zitten. Ineens komt de rug omhoog, en doodgemoedereerd loopt ze over het terras naar achter in de tuin. Hop over een borderrand en weg tussen de planten. Onze beide katten volgen de egel tot die verdwenen is, maar reageren niet. De dagen daarna zien we meerdere keren egels drinken uit een platte schaal op ons terras. Omdat het gortdroog is en geen water in de buurt hebben we namelijk enkele platte schalen met water neergezet en als een kleine traktatie ook wat kattenbrokjes. We zijn blij met onze niet-aanblijvende tuindieren.

Foto en tekst: Sipke Sikkes

Uit de krant

Jan Wolkersprij 2019

Schrijfster Marente de Moor heeft voor haar boek *Foon* de Jan Wolkersprij gewonnen. Voor het eerst gaat de prijs voor het beste natuurboek naar een roman. *Foon* is “een boek dat je de ogen opent voor de schoonheid en de raadsels van de natuur”, zei de jury zondagochtend tijdens de prijsuitreiking in Museum de Lakenhal in Leiden.

De jury vindt *Foon* – over een biologenechtpaar dat in de Russische bossen te maken krijgt met mysterieuze geluiden- “een boek vol wijsheid en kennis, op speelse wijze opgediend”. Het doet je “op een andere manier” kijken naar de natuur, zei juryvoorzitter Jean-Pierre Geelen.

www.nrc.nl/nieuws/2019/10/20

Alles onder 1 dak

Voorheen Formido

KlusWijs Voordelige bouwmarkt • Uitgebreid assortiment • Verfspecialist
KW Wonen Deuren • Zonwering • Vloeren • Raamdecoratie • Woonaccessoires
Kastvisie Inbouwkasten • Schuifdeuren voor kasten • Maatwerkmeubelen

KlusWijs Tynaarlo Onlandweg 5 • 9482 TC Tynaarlo • 0592 - 541 714 • www.kluswijs.nl

✓akkundig ✓ertrouwd ✓oordelig

Avontuur in de Weerribben

Op een camping in het dorpje Wetering vlak bij het mooie natuurgebied de Weerribben heb ik een caravan, een kano en een bootje. In nog geen vijf minuten ben ik in de Weerribben.

Op een mooie zonnige dag had ik kennissen op bezoek, waaronder Dick Koelewijn, natuurfotograaf, om kriskras door de Weerribben te varen. Dick hoopte mooie foto's te kunnen maken.

We hadden geluk dat de zon scheen en de flora was in volle bloei: gele plomp, waterlelie, gewone engelwortel, krabbenscheer en orchideeën. We hoopten de bruine kiekendief te spotten.

Een zwemmende reebok

Vanwege de kiekendief besloot ik een eindje een sloot in te varen, maar....dat kwam er even niet van want ik zag op vrij korte afstand voor ons een reebok in het water springen om naar de overkant te zwemmen. Bootje stil gelegd, fotograaf gewaarschuwd. De bok kon daar niet aan land komen en ging terug zwemmen. Terwijl de reebok ons aankeek had Dick de tijd om mooie foto's te maken.

Daarna ook nog wat foto's gemaakt van de bruine kiekendief die helaas niet goed gelukt zijn.

We zijn weer wat verder gaan zwerven en kwamen in een smal slootje terecht, waar een boze moederzwaan met jongen ons de doorgang belette. Dus weer terug gevaren en uiteindelijk

kwamen we terecht bij een restaurantje waar we heerlijk gegeten hebben...

Foto's: Dick Koelewijn;

Tekst: Tineke Schat

Activiteitenprogramma IVN Vries 2019- 2020

(Voor de lezingen wordt een vrijwillige bijdrage van €2 gevraagd)

Oktober 2019

Dinsdag 8 oktober

Lezing over Natuurbescherming

Aanvang 20.00 uur in het dorpshuis
"De Pan", Vries.

Lezing door Gert Polet, hoofd Forests & Wildlife van WWF.

Natuurbescherming werkt! Aan de hand van het werk van WWF (Wereld Natuur Fonds) aan tijger en ijsbeer neemt Gert Polet ons mee naar hun leefgebieden en vertelt over de complexe wereld van natuurbescherming. Verschillende bedreigingen komen aan de orde. Aan de hand van concrete successen zal echter duidelijk worden dat natuurbescherming zinvol mensenwerk is, als we maar echt willen. Een zeer boeiende lezing met prachtige beelden.

Zaterdag 26 oktober

Excursie over paddenstoelen

Start: 14.00 uur in dorpshuis "De Pan", Vries. Einde: 16.00 uur.

Introductie en excursie door Jan Menzinga, IVN Zuidlaren.

In de herfst is het een prachtige tijd om op zoek te gaan naar paddenstoelen. Dat doen we in de omgeving van Zeegse. Je vind ze in alle vormen en kleuren en met bijzondere namen.

We starten in De Pan met een korte uitleg en prachtige 3D beelden van diverse paddenstoelen. Daarna gaan we met de auto naar Zeegse.

Ook voor kinderen is deze activiteit heel mooi en interessant. **Een leuke gezinsactiviteit.** Goede schoenen, of laarzen aan te bevelen.

Zwavelkopjes; Foto: Jan Westerhof

November 2019

Zaterdag 2 november

Natuurwerkdag in het Holtveen

Start om 9.30 uur bij de paardenstal aan het grote zandpad.

Einde ong. 14.00 uur.

Verwijderen van houtopslag, onderhoud van zandpaden, enz. door jong en oud. Doet u ook mee?

Voor werkmateriaal, koffie, thee, soep en broodjes wordt gezorgd.

Aanmelden bij Sipke Sikkes,

sikkesvanelk@hetnet.nl

of tel. 0592 543497.

Dinsdag 19 november

Lezing: Vogels en natuur rond het Zuidlaardermeer

Aanvang 20.00 uur in het dorpshuis “De Pan”, Vries.

Lezing door prof. Egbert Boekema, voorzitter vogelstudievereniging “Avifauna Groningen”.

Aan de R.U.Groningen was zijn belangrijkste onderzoeksveld de fotosynthese. In de jaren '70 begon hij met het bestuderen van vogels en planten en was hij in 1983 als redacteur betrokken bij het eerste vogelboek over de vogels in Groningen. Hij is de auteur van het in 2016 verschenen standaardwerk “Vogels in Groningen” en een boek over het Frieseveen bij Paterswolde (2018).

Een deskundige die garant staat voor een interessante en mooie lezing.

Januari 2020

Zaterdag 18 januari

Nieuwjaars/snertwandeling rond Zeegse

Start om 10.00 uur bij café restaurant Het Witte Huis in Zeegse. De wandeling wordt begeleid door Eddy Dijk van IVN Zuidlaren. Na afloop is er om ong. 12.00 uur een snertmaaltijd in Het Witte Huis. Kosten € 8,50. Aanmelden bij Kor Mulder, kormulder@kpnmail.nl, T:0592- 544139.

Februari 2020

Dinsdag 11 februari

Lezing: Terug naar Rottumerplaat

Aanvang 20.00 uur in het dorpshuis “De Pan”, Vries,

Lezing door Aaldrik Pot, Staatsbosbeheer.

Aaldrik Pot en Nicolette Branderhorst verbleven voor Staatsbosbeheer van eind maart tot begin augustus als vogelwachters op Rottumerplaat. In “Terug naar Rottumerplaat” vertellen ze aan de hand van prachtige beelden over hun avonturen tussen de vogels en zeehonden. Het was hun grote wens om te ervaren hoe het is om een tijd lang te wonen en werken op een afgelegen plek waarbij natuurstudie de belangrijkste dagbesteding is. Ze laten ondermeer zien hoe tienduizenden steltlopers komen en gaan en hoe scholeksters uit alle macht proberen hun jongen groot te krijgen. Maar ze vertellen ook over hun onbegonnen strijd tegen het strandvuil, de dynamiek van zand, zee en wind en hun poging tot het leiden van een eenvoudig bestaan.

Weerribben; Foto: Dick Koelewijn

Coop

altijd dichtbij

Openingstijden

maandag t/m vrijdag	08:00 - 20:00
zaterdag	08:00 - 19:00
zondag	12:00 - 17:00

Coop Koetsier Vries & medewerkers

Oude Asserstraat 2

Samen maak je 't verschil

coop

Maart 2020

Dinsdag 17 maart

Algemene Ledenvergadering IVN Vries

Aanvang 19.30 uur in het dorps huis

“De Pan”, Vries

Na de pauze een **lezing over “spinnen”**

- **dodelijke zijde en giftige jagers** -

door Ben Prins, spinnendeskundige uit Uffelte.

Tijdens hun evolutie over honderden jaren hebben spinnen de meest uiteenlopende jachtmethoden ontwikkeld. Vangkuilen, struikeldraden, boobytraps, netten in vele variaties worden gebruikt om argeloze insecten er letterlijk in te laten lopen. Maar ook

het besluipen, bespringen van prooien, of het jagen vanuit een hinderlaag is hoog ontwikkeld. En dat alles gaat gepaard met een dodelijke beet van de gifkaken. Spinnen zijn eng! Voor insecten: ja. Maar ook voor ons? Ben Prins kan prachtig vertellen.

April 2020

Dinsdag 14 april

Lezing: De Hunzevallei in vogelvlucht

Aanvang 20.00 uur in het dorps huis

“De Pan”, Vries.

Lezing door Geert de Vries, natuurkenner en natuurfotograaf.

Geert de Vries is een gepassioneerd verteller. Het doel van zijn verhalen en beelden is te laten zien hoe mooi de natuur in elkaar zit. Voor de pauze staat het ontstaan, vergaan en herstel van de Hunze centraal. Daarna wordt gekeken hoe een aantal planten- en diergroepen (zoals amfibieën, moerasvogels en de wintergasten onder de vogels) zich een plek hebben veroverd in deze nieuwe wereld. Geert kan de soms ingewikkelde natuur op een boeiende en heldere manier vertellen.

Voor deze maanden staan de volgende onderwerpen op de agenda:

- Minicursus natuurfotografie met de smartphone,
- Koken uit de natuur, samen met Plaats de Wereld,
- Een bezoek aan het biologische akkerbouw- en tuinbouwbedrijf Horaholm in Hornhuizen.

In de volgende Kornoelje leest u hier meer over.

Jeugdactiviteiten IVN Vries: programma 2019-2020

Schoolprojecten

De schoolprojecten met de Holtenhoek en de Vijverstee zijn doorlopend. In het winterseizoen wordt gewerkt op de Welterberg en in het Holtveen. Dat gebeurt in combinatie met diverse educatieve activiteiten door Sipke Sikkes en Inneke Brouwer.

Jeugdactiviteiten

Volgend jaar wordt er weer een serie activiteiten voor de “Natuurvriendenclub” georganiseerd. De jeugd zal even moeten overwinteren! In de volgende Kornoelje meer over de nieuwe plannen.

Natuurles Vijverstee, groep 6, voorjaar 2019

Activiteitenprogramma IVN Eelde-Paterswolde

oktober 2019-maart 2020

(Voor bepaalde lezingen/excursies kan een geringe bijdrage worden gevraagd)

Dinsdag 8 oktober

Lezing over nachtvlinders door Theo de la Ruelle

In Nederland leven meer dan 2400 soorten vlinders, maar dat zijn niet allemaal dagvlinders. Een groot deel daarvan zijn nachtvlinders of micro-vlinders (hele kleine vlindertjes). Veel nachtvlinders worden ook wel 'motten' genoemd.

Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 12 oktober

Maaien met de zeis Bijenbos Helmerdijk

Zaterdag 19 oktober.

Maaien met de zeis Vlinderkampje De Duinen

Beide dagen door de zeisbrigade van Landschapsbeheer Groningen.

Maaiers uit ons dorp welkom, ook om wat bijgespijkerd te worden in de techniek. Ook grasopharkers zijn nodig. De activiteiten zijn van 10.00 – 15.00 uur. Een drankje en een plak Groninger koek worden u aangeboden.

Zaterdag 2 november

Natuurwerkdag te Vosbergen

Op Vosbergen wil men de biodiversiteit vergroten. Dat kan o.a. door een vrij monotoon graslandje om te vormen tot een kruidenrijk geheel. **Locatie: Verzamelen om 9.30 uur bij ingangspoort Vosbergen aan de Weeakkerweg.**

In verband met de catering graag **aanmelden** bij kgsvosbergen@outlook.com (Harm Katoele).

Donderdag 14 november

Lezing over de strandgaper door Karel Essink

Opvallend op het strand zijn de grote geelwit gekleurde schelpen van de strandgapers die veelvuldig te vinden zijn. De spreker, een marien ecooloog uit Paterswolde, vertelt een soort detectiveverhaal over het twee-kleppige schelpdier waarbij zelfs historische tochten van Columbus en de Vikingen een belangrijke rol spelen.

Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.

Maandag 16 december

Lezing Ogen en licht in de natuur door Bert van der Pol

In de evolutie van vrijwel alle levende organismen spelen licht en de gevoeligheid voor licht een belangrijke rol. Het oog, in vele variaties aanwezig, is het orgaan dat bij uitstek gevoelig is voor licht.

Bert van der Pol, oogarts en werkzaam geweest bij de afdeling oogheelkunde van het UMCG heeft zich verdiept in de boeiende materie en komt ons daar graag over vertellen.

**Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.**

Eind december. Snertwandeling.

We zoeken nog naar een boeiende wandellocatie en een gelegenheid waar heerlijke snert wordt geserveerd. Nadere aankondiging volgt.

Maandag 13 januari

Lezing over ooievaars door Annemieke Enters en Wim van Nee

De sprekers vertegenwoordigen de **St. Ooievaars Research & Knowhow**, kortweg STORK. Beiden zijn actief met o.a. tellingen, ringen en voorlichting. Tegenwoordig is de

ooievaar gelukkig weer een algemene verschijning in ons landschap. Hoe komt het dat de ooievaar nu weer zoveel voorkomt? Deze en vele andere vragen kunt u beantwoord krijgen op een ongetwijfeld boeiende avond.

**Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.**

Woensdag 12 februari

Lezing over agrarisch natuurbeheer in Drenthe door René Vree Egberts en Rick Reijerse

René is directeur en Rick is gebiedscoördinator van Agrarische Natuur Drenthe.

Landbouwers en veehouders hebben een vrij negatief imago als het gaat om behoud van een gevarieerd landschap met een grote diversiteit aan natuur. Hoe is dat gekomen en in hoeverre zijn ze daar zelf verantwoordelijk voor? Uit eerste hand krijgt u een interessant verhaal te horen en er is ruimte om (ook kritische) vragen te stellen.

**Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.**

26 februari. Natuurpubquiz in Café Theater Boelens in Eelde. 20.00-22.00 uur. Welke deelnemersgroep

weet deze keer het meest van de natuur? Te zijner tijd meer info over deze quiz via IVN E-P -site, mail aan leden en via dorpsmedia.

Dinsdag 17 maart

Algemene ledenvergadering. Na de pauze een lezing over mieren door Sanne Palstra en Annelies Brekveld.
Sanne en Annelies hebben over

mieren een eindwerkstuk gemaakt voor hun natuurgidsenopleiding. Ze kunnen over de beestjes een aardig verhaal houden. En ze laten ook allerlei leuke mierenpulpetjes zien.
Locatie: Ons Dorpshuis, Mevrouw Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang ALV 20.00 uur. De lezing zal tegen 21.00 uur beginnen.

**AUTOBEDRIJF
HAZENBERG B.V.**

REPARATIE/ONDERHOUD, AIRCOSERVICE,
VERKOOP NIEUW/GEbruikt, TANKSTATION AVIA, WASBOXEN,
PECHHULP/TRANSPORT/BERGING, AUTOSCHADE.

Oude Asserstraat 32, Oude Asserstraat 19, Asserstraat 1
9481 BL Vries K.v.K.: 04035343000
Tel. : (0592) 54 12 12 www.autobedrijf-hazenberg.nl
Fax : (0592) 54 40 56 info@autobedrijf-hazenberg.nl

Activiteiten programma IVN Zuidlaren 2019-2020

Zaterdag 2 november 2019

Natuurwerkdag

Dit jaar gaan we weer aan het werk op het achterste parkeerterrein van de PB-hoeve te Zuidlaren. Verleden jaar hebben we met de IVN-jeugdnatuurclub en de jeugd van de Scouting een start gemaakt met het verwijderen van de vegetatie en het verzamelen van zwerfvuil. Ook dit

jaar staan deze activiteiten op het programma. Voor koffie en drinken wordt gezorgd.

Aanmelding/deelname bij JanSiem Rus (jsrus2013@gmail.com)

Start: 10.00 uur slagboom aan de Hanekamp tegenover de Scouting.
Einde activiteiten ca. 13.00 uur.

Woensdag 13 november 2019

**Lezing De Cruydhoeck door Jasper
Helmantel**

Jasper vertelt enthousiast over zijn missie om een mooier landschap te bereiken. Dit wordt een avond die een uitwerking op ons gaat hebben!
De Ludinge, 20.00 uur

Woensdag 11 december 2019

**Lezing Ontwikkeling van het
watersysteem in Drenthe door
JanSiem Rus**

Op deze avond staat het Drentse watersysteem centraal.
De Ludinge, 20.00 uur.

Woensdag 8 januari 2020

Nieuwjaarsvisite

Voor de pauze “Ervaringen van een verblijf op de Markerwadden” door Gerard Dekker en Margriet Vegter.
Na de pauze is er een natuurquiz door Adri Akkerman en Hilly Kreuzen.
De Ludinge, 20.00 uur.

Zondag 2 februari 2020

**Winterwandeling door de Gasterse
Duinen**

De winterwandeling gaat deze keer door het natuurgebied rond de Gasterense duinen.
Start 10.30 uur pannenkoekenboerderij Brinkzicht te Gasteren -
Alleen voor leden en donateurs

Woensdag 12 februari 2020

**Lezing over invasieve soorten door
Edwin Dijkstra**

Edwin Dijkhuis zal een overzicht geven van de belangrijkste invasieve planten, hun opmars in Nederland
De Ludinge, 20.00 uur.

Zondag 1 maart 2020

**Wandeling over het Dennenoord
terrein onder leiding van de
bomenwerkgroep**

De wandeling duurt ongeveer 1 uur.
Start 10.30 uur bij het Hoofdgebouw op het Lentis terrein

Woensdag 11 maart 2020

**Lezing over Wilde bijen door Anne
Jan Loonstra**

De Ludinge, 20.00 uur.

Woensdag 8 april 2020

**In het spoor van ree en das; een
lezing en een excursie door Aaldrik
Pot**

De Ludinge, 20.00 uur

Zondag 26 april 2020

**Vogelexcursie in en rondom
Tussenwater door de
vogelwerkgroep**

Start bij de kruising weg de Knijpe en
De Dijk, 10 uur

Voor de werkgroepen zie de website

Colofon IVN Vries

Bestuur

Voorzitter

(Algemene zaken, PR en ledenwerving)

Kor Mulder

kormulder@kpnmail.nl

T : 0592 544 139

Secretaris

Kees Langeveld

Houtwallen 17, 9481 ER Vries

secretariaat.ivnvries@gmail.com

T : 0592 543 951

Penningmeester

Dick Koelewijn

penningmeester.ivnvries@gmail.com

T : 0592 543 317 of 06 5389 2229

Bankrek.nr: NL19RABO0366 5693 09

Bestuursleden

Sipke Sikkes

(plv.voorzitter)

sikkesvanelk@hetnet.nl

T: 0592 543497

Redactie Kornoelje

Heim Meijerink

hpmeijerink@hetnet.nl

Ina Maring

cmmaring@kpnplanet.nl

Annemarie de Vries

annemarie@mozartlaan.eu

Esakkers 2, 9481 CG Vries

T: 0592 544 139

Vormgeving Kornoelje:

Annemarie de Vries

Websitebeheerder

Anne Hielke van der Meulen

Werkgroepen

1. De Vlindertuin

Wil Folkers; alkasa@home.nl

T : 0592 542 732

2. Vogels

Anne Hielke van der Meulen;

a.h.vd.meulen@gmail.com

T : 0592 315 924

3. Jeugdactiviteiten

Inneke Brouwer

icbrouwer@hetnet.nl

4. Bomen, ruimtelijke ordening en milieu

Wietske Jonker- ter Veld

wlterveld@hotmail.com

5. Stichting De Vriezer Holten

(v/h De Fledders)

Eelke Riemersma; T : 0592 543 818

eelke.riemersma@kpnplanet.nl

6. Steenuilenwerkgroep

Erna van Elk; T: 0592 543497

sikkesvanelk@hetnet.nl

Activiteitencommissie

Kor Mulder; kormulder@kpnmail.nl

Sipke Sikkes; sikkesvanelk@hetnet.nl

Schoolprojecten

De Vijverstee, OBS: Welterberg

De Holtenhoek, CBS: Holtveen

InnekeBrouwer;

innekebrouwer@gmail.com

Sipke Sikkes; sikkesvanelk@hetnet.nl

Druk: TPS Roden

Website:

www.ivn.nl/vries

foto Kornoelje voorzijde: © Erik van den Ham

Nicolien Bottema, juni 2009

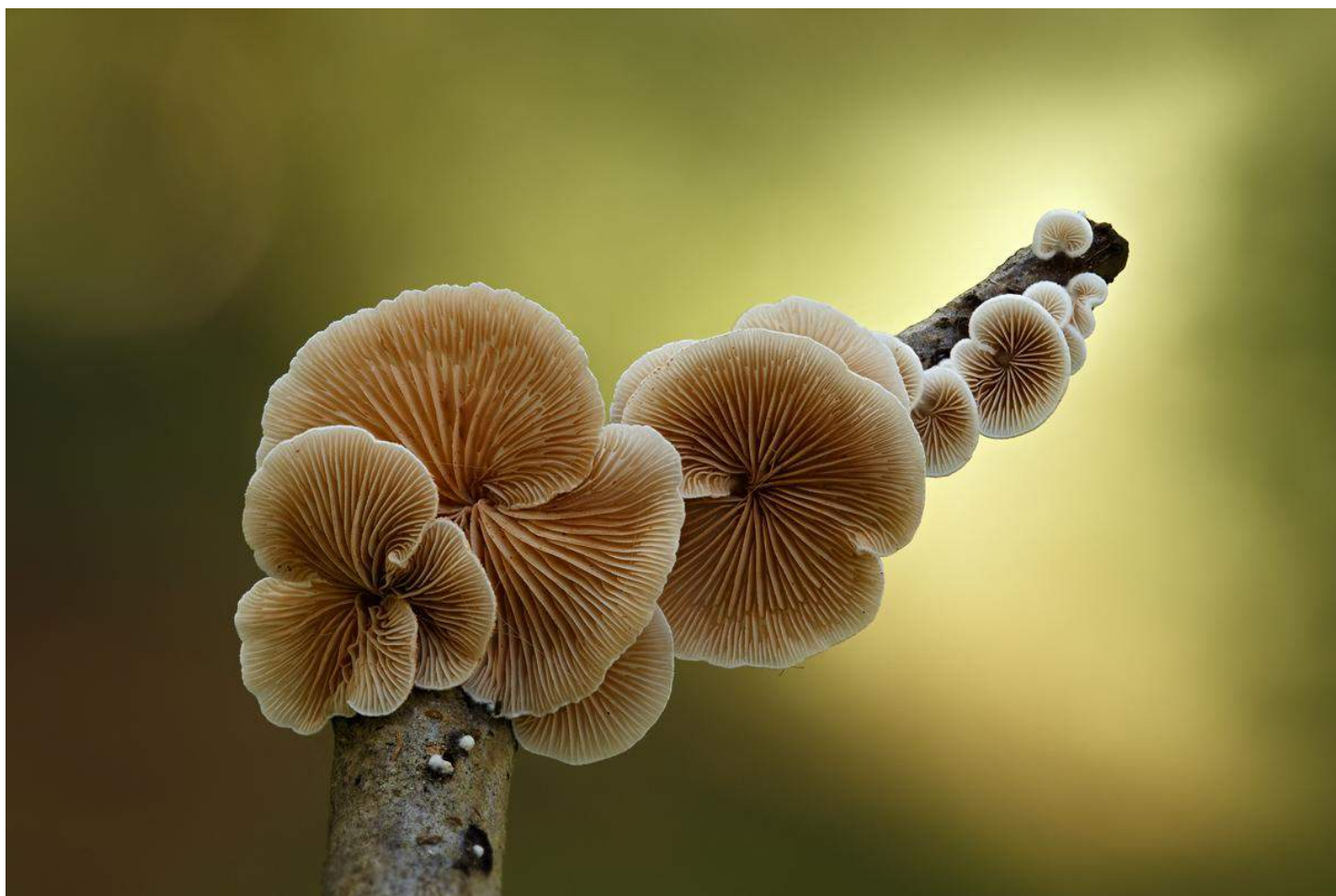
Tuinen etc., boven

Witlof, rechtsonder

Takruitertje

Wit oorzwammetje, Foto's: Jan Westerhof